

ARGITARATZAILEAREN TXOKOA

“Ekin eta Jarrai (II)”

2001eko lehen ale hau argitaratzen denean, 2005eko udan sartuak garelarik, merezi du, segurrik, argitaratzaile honek azalpen hitz edo esaldiren bat ere ezartzea txoko honetan. Ez da ez alperkeria ez ikerlan argitaragaien falta ere hainbat berandutu gaituena, antzeko atzerapenik duenik edo izan ohi duenik gure kideen artean izan arren, Italian eta beste zenbait lurraldetan. Hain zuzen, nire eskerrik beroenak eman nahi dizkiet gure aldizkariaren ale gehiago denbora luzez ez zela ateratzen ikusita ere gure eta beren ondasunik handienak bidali dizkiguten eta bidaltzen jarraitzen duten ikertzaileei.¹

Ofizioko edozeinek badaki zein zen luzamendu eta isiltasun horren arrazoa: 1997ko aleetan (eta ondoko hiru urteetan) Urkixo Mintegiak eta aldizkari honek pairatu behar izan zuen filologo guztion zorigaiztorako gurekin ez sorreran ez berrogeita bost urteko bizian lotura eta harremanik gabeko beste erakunde baten txapa. Urte askoan Mitxelenak ezarritako estandarrak² mantentzen aritutako erredakzioaren eta

¹ Atera dira, halere, Gehigarrietan Beñat Oyharçabalek zuzendutakoa, Gotzon Aurrekoetxeak eta Xarles Videgainek prestatutako triadako lehena (bigarrena dagoeneko inprimategian da), Iñigo Ruiz Arzalluzen Orixeren testukritikazkoa edota Oroitz Jauregik prestatutako Bährren gutuneria (Azkue, Urquijo eta Schuchardtekin gurutzatua). Inprimategian direnetarik beste bizpahiru aurki jalgiko dira, horien artean Blanca Urgellek Larramendiren Hiztegiko Eranskinaz prestatua, zein neronek hizkuntzaren historiaz eta historiaurreaz bildutakoak.

² 1988ko lehen alean “Ekin eta jarrai” izenburupean zera genien:

Aldizkari honek Koldo Mitxelenari zor diona ere kitaezinezkoa da. Bera izan zen *ASJU*-ren sortzaile eta bultzatzaile nagusi, eta soilik haren itzalak (eta ekinak!) bildu ahal izan ditu bertan —Mitxelenak berak argitara zituen maisu-lanez landa— Euskal Herriko eta atzerriko euskal filologiaren eta linguistikaren fruiturik hoberenak; berak ezarri du egun euskalaritzaren barnean duen tokian, urte gutxiren buruan *ASJU* gainerako alorretako aldizkariekin lotsaizunik gabe erkatzeko modukoa bilakatuaz. Aurtengo bigarren zenbakian ilkitzen diren 1967an bersortu (1954-55eko garai laburraren ondoren) eta etengabe egungo egunera arte atera denaren aurkibideek erakutsiko ahal dute Mitxelenaren ekoizpenaren larria.

Mementu hits honetan aldizkariaren ardura dugunok Mitxelenak ohi eta euskalaritzak beharrezko duen mailan (“jakite-lanek beren legeak dituzte, lege jakinak eta berberak nonahi”) *ASJU* aritu dadin nahi dugu eta helburu horretara zuzenduko ditugu gure lanak (“Argitaratzailearen txokoa”, 5. or.).

zuzendaritzaren izenak —itxuraz— gordeaz, filologiaz, Mintegiaz eta aldizkari honen iragan eta geroaz ez buruko ez bihotzeko kidesunetik ez zuen erakunde ilun horren estafa, inoren (edo bere buruaren) paratxutista fin eta harrapatzaile dollor gisa aritu izan da.

Ondorioak garbiegiak eta penagarriegiak dira luzaz azaldu beharrik izateko: aipatutako *andre-* eta *gizon-giza-jaleok* (donibandarraren hitzez deitzeke) ez dute inondik inora lagundu *ASJU*-ren lehengo maila igotzen, ez eta mantentzen ere, ez tipografikoki ez edukinen mailagatik (cf., adibide huts baterako “Gogoetak birreraikeaz” negargarria, *ASJU* 1997); harrigarria da filologiaz ezer gutxi dakien jendeak, ausardia eta harrokeria osoz, nola jar lezakeen arriskutan urte askotako inoren lana.

Zorionez, gauzak bere onerantz doaz: Mintegiak bere nortasuna berreskuratu eta amateur clubaren etsai-OPA gaindituaz, zer eta norekin egin nahi lukeen erabakitzeko egokierara bihurtu zen eta EHU-ren eskaintza onartuaz, 2003ko maiatzean “Instituto Mixto” bilakatu zen. Ezaguna da honelako prozesu batek izan ohi duen bide luzea, baina sorreratik lagundu gaituen Gipuzkoako Diputazioaren eta Unibertsitatearen bultzadari eskerrak, beti izan garen eta izan nahi genuen euskal linguistika eta filologiako ikerketa gune bilakatuko gara, engoitik inoiz baino sendo eta azkarragoa.

Bitartean galera latzak eta goxaezinak izan ditugu: Batzordekoa genuen eta *ASJU*-n hainbat lan (eta aldizkariaren Gehigarrietan ia bere lan guztiak biltzen zituen *Selected Writings* ederrak) oparitu zizkigun Rudolf P. G. de Rijk joan zitzaigun, Mintegiak hala eskaturik EHU-k eman zion —eta hainbat poztu zuen— “Honoris Causa” Doktorego ongi merezia jaso eta gutxira. Haren lanaren, kontseiluaren eta era askotako laguntzaren eta maisugoaren oroitzapenaren islarik bada 2002an Artiagotia eta Goenaga irakasleekin batean Mintegiak bere omenez argitaratutako *Erramu Boneta*-ko hainbat lanetan.³

Hizkuntzalaritza historikoko zein bestelako lan bikainekin mundu mailako ospe eta ezagutza erdietsiak zituen Larry R. Traskek ere utzi gaitu; aspaldiko kutun zuen euskarak eta euskal linguistika diakronikoak harekin duen zorra larria da; 60 urteak betetzen zituenerako Jose Ignacio Hualde irakaslearekin prestatzen ari gintzaizkion oparia jasotzerik ez zuen izan eta orain —euskalari eta mundu osoko hainbat diakronistaren laguntzari eskerrak— aurki argitaratuko ahal da.

Galera hauen akaburako utzi dut Manuel Agud gure aspaldiko kide eta Mintegiaren sortzaileetarikoa. Zail da esaten mende erdi honetan filologiak (ez soilik euskal filologiak, baina honek batek izatekotan) zuzenean edo zeharka —haren ikasleen bitartez— harengandik jaso duena; zailago garai horretan guztian Mintegiari berenberegiz esku zabaltasun erabateko eskainia. Hau edo hori markatzen hasi beharrean, horretarako ere astirik izango ahal da, zilegi bekit orain erakunde honen jarraipenaren alde, praktika eraginkorraz zein aldarrikapen argiez, egindakoez oroitzea.

³ Ameriketatik zein Leidentetik Koldo Mitxelenari bidalitako zenbait gutun interesgarri (eta haren-gandik hartutakoren bat) eskuratu zizkidan Rudolfek, eskari bakarrarekin: “argitara itzazu nahi duzun tokian, Eusko Ikaskuntzan salbu”. Horrela egin gogo dut aurki.

Arloa aldatuaz doa —gehienetan hobe-bidean—, eta inoiz baita abiada ederrean ere, eta Mintegi eta Aldizkari honek aldaketa horren bultzatzaile eta isla izan nahi luke; hortik han-hemen (“Egileentzako Oharrak” zein “Laburdurak” sailetan aurkitu ahal diren gaurkotze txikietan, demagun) irakurleak antzemango dituen zenbait. Horrelatsu Zuzendaritza-Idazkaritzan zein Aholku Batzordean egindako batzuk ere; “berritasuna ez bide da hainbestekoa irakurle adituarentzat zenbait kasutan” genioen 1988ko antzekoak aurkeztean, eta, hartakoan legez oraingoan ere, aspalditik Mintegiaren eta ASJU-ko lanetan jardundakoak eta Alorrak eta Mintegiak dagoeneko asko zor dienak dira. Eskerrak egindako lanagatik eta, batez ere, garai berri honetan eginkizun den guztiagatik!

Joseba A. Lakarra